

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU

projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS

A Project of the Economic Institute of the Czech Academy of Sciences

Průvodce seniora: Jak neprodělat při předčasném odchodu ze zaměstnání

Červenec 2018

JIŘÍ ŠATAVA



Jiří Šatava

Absolvoval magisterské studium na Vysoké škole ekonomické v Praze a na CERGE-EI. V současnosti dokončuje doktorské studium ekonomie na akademickém pracovišti CERGE-EI. Specializuje se na důchodový systém, daňovou politiku a genderové otázky. Je autorem několika studií IDEA, přizvaným expertem Komise pro důchodovou reformu, expertem Ministerstva práce a sociálních věcí pro rodinnou politiku, členem Rodinné komise Ministerstva práce a sociálních věcí.

He completed a master's degree at the University of Economics in Prague and at CERGE-EI. Currently he is completing doctoral studies in economics at the academic workplace CERGE-EI. In his research he focuses on the pension, tax policy, and gender issues. He is an author of several IDEA studies. He is an external expert of the Commission for pension reform, expert of the Ministry of Labour and Social Affairs for Family Policy and a member of the Commission for Family of the Ministry of Labour and Social Affairs.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Charles University in Prague, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i.

Průvodce seniora: Jak neprodělat při předčasném odchodu ze zaměstnání

Studie 7 / 2018

© Jiří Šatava

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2018

ISBN 978-80-7344-464-8 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

Průvodce seniora: Jak neprodělat při předčasném odchodu ze zaměstnání

ČERVENEC 2018

JIRÍ ŠATAVA

Shrnutí

- Český důchodový a sociální systém nabízí seniorům několik let před dosažením řádného důchodového věku řadu možností pro případ, kdy ztratí práci nebo se rozhodnou kvůli zdravotním, rodinným či pracovním důvodům z práce odejít.
- Pro drtivou většinu seniorů je však vyhodnocení finanční výhodnosti jejich možností velmi obtížné. Stát občanům totiž potřebné informace v dostatečně srozumitelné formě zatím neposkytuje.
- Tato studie vyčísluje finanční důsledky šesti základních možností pro několik typizovaných seniorů, kteří dva roky před dosažením řádného důchodového věku odešli z práce „dohodou“. Navíc nastiňuje i jejich nefinanční podmínky a důsledky jejich možností. Ideální kompromis mezi finančními a nefinančními dopady jednotlivých možností je již ponechán na preferencích a volbě konkrétního seniora.
- Ukazuje se, že řešení situace po předčasném odchodu ze zaměstnání, přinejmenším z finančního pohledu, představuje velmi důležité rozhodnutí v životě seniora. Jeho celkové budoucí čisté reálné příjmy, které se odvíjejí od jeho rozhodnutí, se totiž mohou lišit až o stovky tisíc korun.
- Jako finančně nejvýhodnější se pro všechny typizované seniory ukazuje možnost, o které většina z nich pravděpodobně neví: přijetí práce za 70 % předchozí hrubé mzdy a pobírání předdůchodu. Tato možnost všem typizovaným seniorům zaručuje nejvyšší měsíční příjmy před i po dosažení důchodového věku. Starobní důchod seniora je u této možnosti stejný, jako kdyby o původní lépe placenou práci nepřišel. Jeho příjmy v předdůchodovém věku jsou při započtení předdůchodu dokonce vyšší.¹

¹ Ve výsledkové části studie zdůrazňujeme, že předdůchod je možné chápat jako příjem i výplatu úspor. Nicméně i v případě, kdy se čtenář rozhodne vnímat předdůchod jako výplatu úspor, přináší možnost práce za 70 % předchozí hrubé mzdy spolu s pobíráním předdůchodu nejvyšší čisté měsíční příjmy v předdůchodovém věku.

- Pro seniory, kteří se po předčasném odchodu ze zaměstnání už nechtějí do práce vracet, může být z pohledu celkových budoucích příjmů nejvhodnějším řešením nejen předčasný důchod, ale i registrace na úřadu práce. Registrace na úřadu práce je přitom pro typizovaného seniora s předchozí hrubou mzdou 30 tisíc korun měsíčně finančně výnosnější, pokud bude žít po dosažení důchodového věku déle než 11 let. Pokud bude žít 30 let, přináší registrace na úřadu práce celkové budoucí reálné příjmy seniora dokonce o více jak 500 set tisíc korun vyšší.
- Senioři, kteří již nechtějí dále pracovat, ale preferují stálý a relativně vysoký čistý příjem ve zbývajícím období před dosažením důchodového věku, mohou volit předčasný důchod. Cenou za předčasný důchod je však nižší budoucí důchod a nižší celkové budoucí reálné příjmy. U typizovaného seniora s předchozími příjmy 30 tisíc korun hrubého měsíčně je důchod při dosažení důchodového věku o téměř dva a půl tisíce korun nižší. Celkové budoucí reálné příjmy u takového seniora, pokud bude po dosažení důchodového věku žít 30 let, budou o téměř 900 tisíc korun nižší, než kdyby se rozhodl pro práci za 70 % předchozí hrubé mzdy a pobírání předdůchodu.

Senior guide: How not to lose income while taking early retirement

JULY 2018

JIRÍ ŠATAVA

Summary

- The Czech social and pensions system offers a range of options to those who lose their job or decide for health, family or professional reasons to stop working a number of years before the statutory retirement age.
- However, for the vast majority of older people it is very difficult to judge the financial advantages of those options. The state authorities do not yet provide information about those options in a sufficiently understandable form.
- This study quantifies the financial consequences of six basic options for a number of typical individuals who leave their jobs "by agreement" two years before reaching statutory retirement age. It also outlines the non-financial conditions and consequences of these options. The ideal compromise between the financial and non-financial consequences of each option is left to the preferences of particular individuals.
- It is apparent that leaving one's job early presents, at least from a financial perspective, a very important decision in the lives of older people. Their total future real net income, which is dependent on that decision, will change by as much as several hundred thousand crowns.
- The most advantageous option for all the tested individuals was one of which the majority of older people are probably unaware: taking on work for 70% of their previous gross salary and receiving a pre-pension. This option guarantees the highest possible monthly income both before and after the individuals in question reach retirement age. With this option, the old age pension remains the same as it would have been if the individual in question had not left their original better-paid job. Moreover, their income in the pre-retirement period is in fact higher once the pre-pension is included. ²

² In the section of our study in which we report our results, we emphasise that a pre-pension can be understood as an income and as a payout from savings. Nevertheless even if the reader considers a pre-pension to be a payout from savings, the opportunity to work at 70% of one's previous gross salary while receiving the pre-pension results in the highest possible net monthly income in the pre-retirement period.

- For those who after leaving their original employment early do not want to return to work, it can be most advantageous from the perspective of their total future incomes to register as unemployed, rather than to take early retirement. Registering as unemployed is – for a typical older person with a gross monthly income of 30,000 CZK – more profitable financially if the individual in question will live longer than 11 years after reaching retirement age. If they live 30 years beyond retirement age, registering as unemployed can increase their total future real income by more than 500,000 CZK.
- Those who no longer wish to work but prefer to have a stable and relatively high net income in the remaining period before they reach statutory retirement age may choose to take early retirement. The cost of doing so is that they will have a lower old age pension later on and lower total future real income. For a typical older person whose original gross monthly income was 30,000 CZK taking early retirement reduces their monthly pension after reaching retirement age by nearly 2,500 CZK. Their total future real income, if they live for thirty years beyond retirement age, will be nearly 900,000 CZK lower, than if they had chosen to work at 70% of their previous gross salary and receive a pre-pension.

Úvod

Důchodový systém nabízí seniorům pár let před dosažením řádného důchodového věku řadu možností co dělat v případě, pokud ztratí práci nebo se rozhodnou z práce odejít. Na rozdíl od mladších lidí senioři mohou například odejít do předčasného důchodu, nebo předdůchodu, přihlásit se o podporu v nezaměstnanosti a z ní vyžít až do řádného důchodového věku, nebo dobu do řádného důchodového věku překlenout z vlastních úspor. Takové rozhodování je pro drtivou většinu seniorů velmi obtížné. Stát jim totiž neposkytuje dostatečně srozumitelné informace o finančních důsledcích jednotlivých možností a senioři si je většinou nejsou schopni sami spočítat.

Velká část seniorů³ tedy musí učinit zásadní životní rozhodnutí a nemusí se rozhodnout optimálně. Takové rozhodnutí může výrazně ovlivnit jejich příjmy po zbytek života. Například předčasný odchod seniora do důchodu výrazně trvale sníží jeho starobní důchod. A ten u většiny seniorů tvoří jediný zdroj příjmů v poslední čtvrtině života⁴.

Tato studie analyzuje finanční důsledky základních možností typizovaných seniorů, kteří dva roky před dosažením řádného důchodového věku ztratili práci nebo ji z nejrůznějších důvodů vykonávat nechtějí nebo nemohou. Analýza kvantifikuje důsledky jednotlivých rozhodnutí z pohledu jejich dopadů na výši jak budoucích měsíčních příjmů, tak celkových budoucích příjmů.

Možnosti seniorů po odchodu ze zaměstnání

Senioři, kteří pár let před dosažením zákonného nároku na řádný starobní důchod přijdou o práci nebo z nějakého důvodu z práce po dohodě nebo dobrovolně odejdou, mají na výběr z řady možností. Stejně jako mladší lidé si senioři **(i)** mohou zkusit najít práci novou. Na rozdíl od mladších lidí však mohou zbývajících pár let do dosažení důchodového věku pouze přečkat: mohou **(ii)** odejít do předčasného důchodu, nebo **(iii)** předdůchodu, nebo se **(iv)** mohou registrovat na úřadu práce, případně **(v)** žít z úspor.

³ To ilustruje už pouhý fakt, že každý rok se třetina seniorů rozhodne odejít do předčasného důchodu, registruje se na úřadu práce, nebo přestane být ekonomicky aktivní. Kolik seniorů každý rok zvažuje předčasné ukončení pracovní kariéry, ale rozhodne se v práci pokračovat, můžeme jen odhadovat.

⁴ V České republice senioři, kteří odejdou do důchodu při dosažení důchodového věku, stráví v důchodu v průměru více jak čtvrtinu svého života.

Tato studie kvantifikuje finanční dopady šesti základních možností řešení dobrovolného odchodu ze zaměstnání na budoucí příjmy seniorů. Studie tak ukazuje finanční dopady jednotlivých možností, které si většina seniorů není schopna spočítat a stát jim takové informace ve srozumitelné podobě neposkytuje.

Dobrovolný odchod přitom nutně neznamená, že senior odejde ze zaměstnání zcela na základě své dobrovolné vůle. Senior může „dobrovolně“ ukončit zaměstnání také kvůli svému zdravotnímu stavu, rodinným okolnostem, nebo kvůli požadavkům zaměstnavatele. Odchod dohodou je v těchto případech z právního pohledu sice dobrovolný, z ekonomického je ale alternativou k výpovědi. Senior totiž kvůli zhoršení zdravotního stavu, nutnosti péče o člena domácnosti nebo změnám na straně zaměstnavatele v současném zaměstnání dále pokračovat nemůže a rozhodne se „dobrovolně“ odejít.

Možnosti seniora po odchodu ze zaměstnání podrobně popisujeme v **Tabulce 1**.⁵ Levý sloupec tabulky popisuje jednotlivé možnosti seniorů obecně, pravý pak konkrétní předpoklady výpočtů pro danou možnost.⁶ Uvedený seznam modelovaných voleb samozřejmě neukazuje úplný vějíř možností, které má každý jednotlivý senior. Někteří mají pole možností širší, jiní naopak užší. Navíc mohou výše zmíněné základní možnosti různě kombinovat.

Seznam uvedených možností seniora však zůstává stejný, pokud senior neodejde ze zaměstnání dobrovolně po dohodě, nebo dostane od zaměstnavatele výpověď.⁷

⁵ Bližší popis možností poskytuje příloha.

⁶ Popis zdůrazňuje odlišnosti ve zdrojích příjmů v období do dosažení řádného důchodového věku. Naopak se popis nevěnuje ostatním zdrojům příjmů, které senioři mají u každé ze šesti možností. Jde zejména o vlastní úspory mimo důchodový systém a příjmy nebo úspory ostatních členů domácnosti.

⁷ Senior stále může využít stejné možnosti, pouze možnost „přihlášení se jako nezaměstnaný“ je pro něj pak ale nepatrně výhodnější.

Tabulka 1: Možnosti řešení po odchodu ze zaměstnání dva roky před dosažením důchodového věku

Obecný popis možnosti	Předpoklady pro danou možnost
Možnost 1: Přijmout hůře placené zaměstnání	
Senior může přijmout méně honorované zaměstnání. Nižší výdělek může být způsoben například nižší náročností práce, nižším úvazkem, nebo větší flexibilitou práce.	Senior bude v novém zaměstnání až do dosažení důchodového věku vydělávat 70 % předchozí hrubé mzdy, ne však méně než minimální mzdu. Do starobního důchodu odejde při dosažení zákonného důchodového věku.
Možnost 2: Přihlásit se jako nezaměstnaný	
Senior se může přihlásit jako nezaměstnaný na úřad práce a žádat o podporu v nezaměstnanosti. Počátek a délka jejího pobírání i její měsíční výše závisí na způsobu odchodu z předchozího zaměstnání.	Senior bude po dobu 11 měsíců pobírat podporu v nezaměstnanosti ve výši 45 % předchozí čisté mzdy. Po uplynutí 11 měsíců bude bez příjmů až do dosažení důchodového věku, kdy začne pobírat starobní důchod.
Možnost 3: Odejít do předčasného důchodu	
Senior může odejít do předčasného důchodu. V tomto případě bude pobírat trvale snížený starobní důchod.	Senior okamžitě odejde do předčasného důchodu a bude pobírat starobní důchod vypočtený dle nižší doby pojištění a penalizace za předčasný odchod do důchodu.
Možnost 4: Žít z úspor	
Senior může čas do dosažení důchodového věku překlenout ze svých úspor nebo z úspor a příjmů ostatních členů rodiny. Musí však státu odvádět minimální pojistné na zdravotní pojištění.	Senior až do řádného důchodového věku bude žít z úspor a z nich odvádět minimální pojistné na zdravotní pojištění ve výši 13,5 % minimální mzdy. Po dovršení řádného důchodového věku odejde do řádného starobního důchodu.
Možnost 5: Zažádat o předdůchod	
Senior může čerpat úspory ve III. pilíři důchodového systému formou předdůchodu. K tomu musí splnit několik zákonných podmínek. Předdůchod zajistí potřebné příjmy před důchodovým věkem a vyváže ho z povinnosti odvádět pojistné na zdravotní pojištění.	Senior bude až do dovršení řádného důchodového věku pobírat předdůchod odpovídající 30 % průměrné mzdy v ekonomice. Do starobního důchodu odejde při dosažení zákonného důchodového věku.
Možnost 6: Zažádat o předdůchod a přijmout hůře placené zaměstnání	
Senior může přijmout hůře placenou práci a svůj příjem doplnit čerpáním úspor ve III pilíři, tedy předdůchodem. To mu zajistí vyšší příjmy před i po důchodovém věku než možnosti 1 a 5 samostatně.	Senior bude až do dosažení důchodového věku v novém zaměstnání vydělávat 70 % předchozí hrubé mzdy a pobírat předdůchod odpovídající 30 % průměrné mzdy v ekonomice. Při dovršení důchodového věku odejde do starobního důchodu.

Ukazatele pro porovnání finančních dopadů jednotlivých možností

Zvolený způsob řešení situace po odchodu ze zaměstnání ovlivní jak výši budoucích příjmů seniorů, tak množství jejich volného času. Identičtí senioři si mohou vybrat odlišné možnosti, protože množství volného času, respektive výše příjmů, pro ně má jinou hodnotu. Ve studii však bereme v potaz pouze finanční hledisko rozhodování a finanční dopady jednotlivých možností.

Finanční dopady jednotlivých možností mohou senioři hodnotit ze dvou základních úhlů pohledu: **(a)** dle jejich dopadu na výši měsíčních čistých příjmů a **(b)** dle jejich dopadu na součet všech budoucích čistých příjmů.

První úhel pohledu může být pro mnoho seniorů zásadní, protože porovnává vývoj měsíčních příjmů v jednotlivých letech života seniora u všech možností. Některé z možností přitom přinášejí více kolísavé měsíční příjmy v jednotlivých částech života než jiné. Například senior, který dobrovolně odejde z práce a rozhodne se registrovat na úřadu práce, si musí být vědom velkých výkyvů ve výši příjmů v budoucích měsících a letech. Prvních jedenáct měsíců bude pobírat podporu odpovídající 45 % jeho předchozí čisté mzdy, poté o podporu přijde a po dosažení důchodového věku bude pobírat starobní důchod. Naproti tomu senior, který se rozhodne stejnou situaci řešit předčasným důchodem, bude mít po stejnou dobu stabilní příjem, trvale snížený předčasný starobní důchod. To může být velmi důležité například pro seniory, kteří nemohou ani krátkodobě žít z vlastních úspor nebo z pomoci rodiny.

Druhý úhel pohledu se více zaměřuje na celkovou finanční výnosnost jednotlivých možností. Ukazuje, jak vysoké celkové budoucí příjmy přináší každá z možností. Například celkové budoucí příjmy seniora, který ztrátu zaměstnání řešil přihlášením na úřadu práce, mohou být výrazně vyšší než celkové budoucí příjmy toho seniora, který se rozhodl pro předčasný důchod. Tento zorný úhel je tedy důležitý pro ty seniory, kteří se zaměřují na finanční výnosnost a nejsou zcela limitováni každodenní potřebou dostatečných příjmů.

Odlišnosti finančních dopadů dle charakteristik seniorů

Vysoce individuální jsou nejen možnosti, které mohou senioři po odchodu ze zaměstnání využít, ale i finanční dopady těchto jednotlivých možností. Finanční dopady totiž závisí na životní a pracovní historii seniora i na jeho budoucnosti. Například výše předchozích výdělků ovlivňuje finanční dopady jednotlivých variant skrze výši podpory v nezaměstnanosti, předčasného i řádného starobního důchodu. Očekávaná budoucí délka života zase určuje délku pobírání starobního důchodu a tím opět ovlivňuje finanční výhodnost jednotlivých možností.⁸

V této studii pro přehlednost kvantifikujeme finanční dopady výše zmíněných možností po odchodu ze zaměstnání pro tři typy seniorů odlišující se výší aktuálních výdělků.⁹ U všech typizovaných seniorů předpokládáme, že nejpozději při dosažení důchodového věku opustí trh práce a začnou pobírat starobní důchod. Dále každého z typizovaných seniorů předpokládáme, že k 1. 1. 2019:

- odejde po dohodě se zaměstnavatelem ze zaměstnání,¹⁰
- do dosažení důchodového věku mu chybí dva roky,¹¹
- dle zákona o důchodovém pojištění získal 45 let pojištění,¹²
- doposud nebyl nezaměstnaný déle jak rok a v posledních dvou letech byl alespoň rok pojištěn,¹³
- ve třetím pilíři důchodového systému za dobu alespoň pět let naspořil nejméně 250 tisíc korun,¹⁴
- ze zaměstnání odchází s hrubou mzdou, která odpovídá jeho průměrné mzdě po roce 1985 přepočtené na hodnoty roku 2018.¹⁵

⁸ Například senior s nižším věkem dožití spíše než ten s vysokým strpí permanentní snížení důchodu výměnou za možnost pobírat důchod předčasně. Naopak tomu bude u seniora, u kterého je očekávaný věk dožití velmi vysoký. Skutečný věk dožití samozřejmě žádný ze seniorů nezná, ale na základě vlastního zdravotního stavu, životního stylu a rodinných predispozic má většina lidí „jistá očekávání“.

⁹ Detailní popis typizovaných jednotlivců obsahuje metodologie v příloze.

¹⁰ Jako dobrovolný odchod označujeme výpověď dohodou nebo dobrovolnou výpověď od zaměstnance. V případě, kdy senior dostane výpověď od zaměstnavatele, jsou změny jen drobné. Senior stále může využít stejné možnosti, pouze možnost „přihlášení se jako nezaměstnaný“ je pro něj pak ale nepatrně výhodnější.

¹¹ Délka doby do důchodu ovlivňuje především nárok na předčasný důchod nebo předdůchod, výši penalizace za odchod do předčasného důchodu, výši úspor umožňující odejít do předdůchodu i délku doby bez příjmů při přihlášení se na úřadu práce.

¹² Doba pojištění většinou zahrnuje dobu zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, dobu péče o děti do 4 let, v omezené míře i dobu nezaměstnanosti a studia a některé další doby z kariéry seniora.

¹³ Možnost přihlášení se na úřadu práce bude pro seniory, kteří zcela nesplňují tuto podmínku, výrazně méně výhodná.

¹⁴ Po splnění těchto podmínek mají senioři nárok na předdůchod.

Tři typizovaní senioři se liší pouze ve výši hrubé měsíční mzdy. Ta je u nich 20, 30 a 40 tisíc korun hrubého měsíčně.

Porovnání finančních dopadů jednotlivých možností

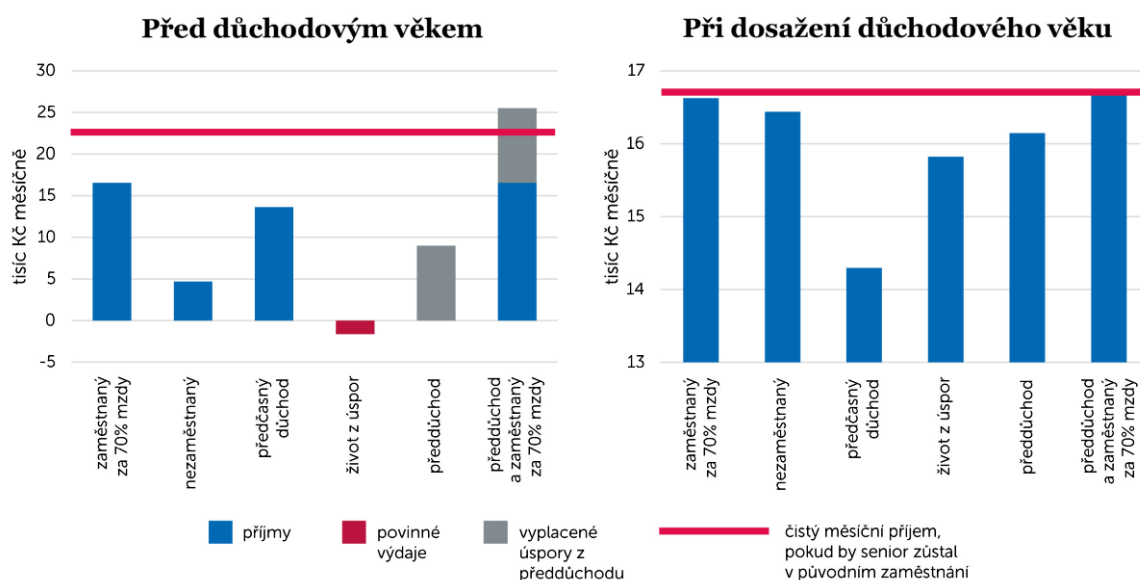
Pořadí možností seniora dle jejich finančních dopadů se pro naše tři typizované seniory neliší. První, respektive druhá, respektive šestá nejvýhodnější je tedy pro všechny tři typizované seniory stejná možnost. Utypizovaných seniorů se odlišuje pouze velikost příjmů spojených s jednotlivými variantami. Například výše příjmů při výběru druhé nejvýhodnější možnosti je jinak vysoká u typizovaného seniora s hrubou mzdou 30 a 40 tisíc korun měsíčně. Z těchto důvodů zde uvádíme pouze výsledky pro typizovaného seniora s předchozí hrubou mzdou 30 tisíc korun měsíčně (**Grafy 1** a **2**). Výsledky pro typizované seniory s hrubými příjmy 20 a 40 tisíc korun měsíčně jsou v příloze.

Graf 1 porovnává měsíční příjmy seniora pro všechny jeho typizované možnosti z **Tabulky 1**. Levý panel znázorňuje průměrné měsíční čisté nominální příjmy po dobu 24 měsíců před dosažením důchodového věku. Pravý panel ukazuje průměrné měsíční čisté nominální příjmy v roce, kdy senior dosáhne důchodového věku. K porovnání výše příjmů seniora u jednotlivých možností a příjmů, které by senior měl při setrvání v původním zaměstnání, slouží v levém i pravém panelu červená horizontála.

Graf 2 ilustruje, o kolik se po odchodu z původního zaměstnání sníží celkové budoucí čisté reálné příjmy seniora. Velikost ztráty vůči základní variantě (pokračování v původním zaměstnání) se liší nejen podle zvolené možnosti řešení ztráty zaměstnání, ale pro některé z možností i dle doby dožití. Například pro finanční důsledky možnosti trvale sníženého předčasného důchodu je délka dožití velmi významná. Z toho důvodu **Graf 2** rozlišuje pro každou z možností tři výsledky: celkovou budoucí ztrátu pro seniora, který bude po ztrátě zaměstnání naživu 10, 20, respektive 30 let.

¹⁵ Výši starobního důchodu typizovaných seniorů ovlivňuje mimo jiné i průměrná hrubá mzda seniora od roku 1985 do posledního celého roku před přiznáním starobního důchodu. Průměr je vypočítán z ročních mezd přepočtených na hodnoty stejného roku. Výši starobního důchodu typizovaného seniora tak ovlivňuje výše minulých, současných i budoucích hrubých mezd. Pro přehlednost výsledků předpokládáme, že výše minulých a současných hrubých mezd v hodnotách roku 2018 je stejná.

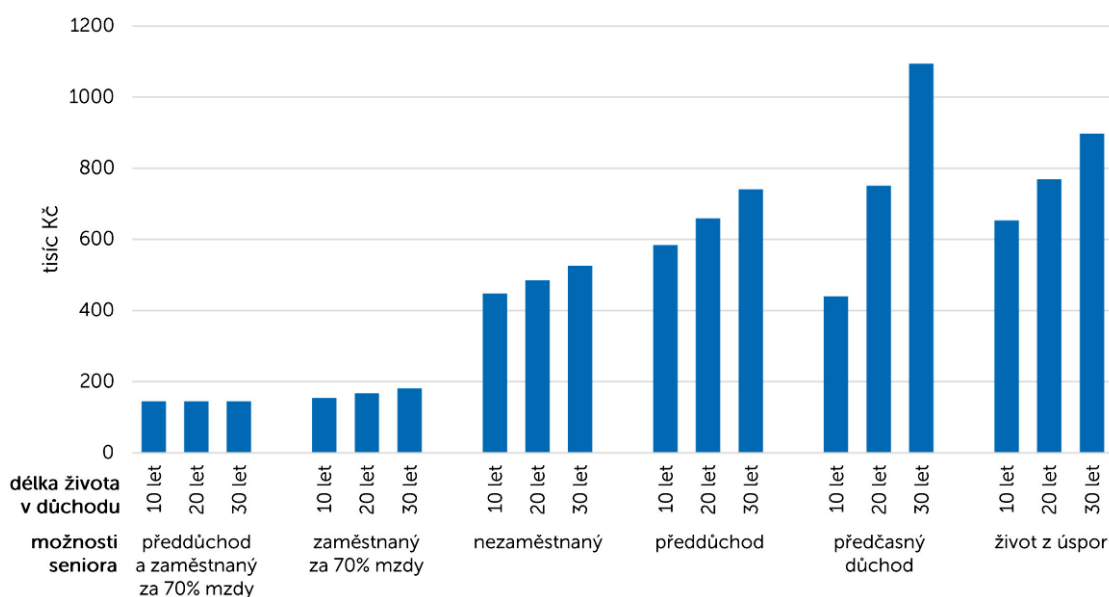
Graf 1: Průměrné měsíční čisté příjmy posledních 24 měsíců do dosažení důchodového věku a starobní důchod v roce dosažení důchodového věku u seniorů s poslední hrubou mzdou 30 tisíc korun měsíčně



Pozn.: Modré sloupce označují příjmy, červené povinné výdaje, zelené vyplacené úspory z předdůchodu. Červené horizontály označují čistý měsíční příjem seniora v případě, pokud by nepřišel o původní zaměstnání.

Zdroj: vlastní výpočty

Graf 2: Ztráta budoucích celkových čistých reálných příjmů oproti základní variantě (pokračování v původním zaměstnání) u seniorů s hrubou mzdou 30 tisíc korun měsíčně a dobou dožití 10, 20 a 30 let



Zdroj: vlastní výpočty

Výhody a nevýhody jednotlivých možností pro typizovaného seniora s předchozí hrubou mzdou 30 tisíc korun měsíčně shrneme v následujících sekcích. Pro každou z možností komentujeme jak průměrnou výši měsíčních čistých příjmů před a při dosažení důchodového věku, tak výši celkových budoucích příjmů.

Rozhodnutí 1: Předdůchod kombinovaný se zaměstnáním za 70 % předchozí hrubé mzdy

Toto rozhodnutí je z čistě finančního pohledu nejvýhodnější. Přináší nejvyšší čisté měsíční příjmy před i při dosažení důchodového věku a ztráta celkových budoucích příjmů po odchodu z původního zaměstnání je u této možnosti také nejnižší.

Před důchodovým věkem toto rozhodnutí přináší dokonce vyšší čisté příjmy než původní zaměstnání. To proto, že se čistý příjem před důchodovým věkem skládá z výdělku ze zaměstnání a předdůchodu (v grafech vyznačeny modře a zeleně). Příjmy z předdůchodu je však nutné brát s jistou opatrností. Na jednu stranu patří mezi příjmy před důchodovým věkem, na druhou stranu lze předdůchod chápat jako možnost, jak lze v případě potřeby vybrat úspory ze III. pilíře. Ať se ale čtenář rozhodne předdůchod vnímat jakkoli, žádná jiná z nabízených možností negeneruje vyšší čisté příjmy před důchodovým věkem než volba částečného úvazku kombinovaná s předdůchodem.¹⁶

Po důchodovém věku bude mít senior při této volbě stejně vysoké čisté příjmy, jako kdyby z původní práce neodešel. Pokles výdělku neovlivní výši starobního důchodu díky čerpání předdůchodu. Přijetí méně placené práce zase zajistí, že senior bude mít při výpočtu důchodu stejnou dobu pojištění, jako kdyby z původního zaměstnání neodešel.

Z pohledu budoucích celoživotních příjmů senior touto volbou ztratí nejméně. I tak jeho ztráta dosahuje 144 tisíc korun. Nevýhodou této volby je méně volného času a pravděpodobně vyšší životní náklady kvůli zaměstnání.¹⁷ Těmto aspektům se ale v analýze nevěnujeme.

¹⁶ Volba práce v hůře placeném zaměstnání generuje stejné nebo nižší čisté příjmy podle toho, zda budete předdůchod započítávat do příjmů nebo nikoli. Ostatní možnosti generují nižší čisté příjmy před důchodovým věkem nezávisle na vašem úhlu pohledu na předdůchod.

¹⁷ Například náklady na dojíždění.

**Tabulka 2: Finanční výhodnost volby č. 1
Předdůchod kombinovaný se zaměstnáním za 70 % předchozí hrubé mzdy**

Doba dožití po odchodu z původního zaměstnání	Čistý měsíční příjem před důchodovým věkem [Kč]	Čistý měsíční příjem při dosažení důchodového věku [Kč]	Celkové budoucí čisté příjmy [zaokrouhлено na tis. Kč]	Ztráta celkových čistých budoucích příjmů kvůli odchodu z původního zaměstnání [zaokrouhлено na tis. Kč]
10 let	25 533,00	16 729,00	1 962 000,00	144 000,00
20 let	25 533,00	16 729,00	4 150 000,00	144 000,00
30 let	25 533,00	16 729,00	6 611 000,00	144 000,00

Zdroj: vlastní výpočty

Rozhodnutí 2: Zaměstnání za 70 % předchozí hrubé mzdy

Tato možnost je ze všech studovaných úhlů pohledu druhá finančně nejvýnosnější. Senioři, kteří se rozhodnou nadále pracovat za 70 % předchozí mzdy, budou před dosažením důchodového věku pobírat druhý nejvyšší čistý měsíční příjem. Jeho výše bude od předchozí možnosti nižší pouze o velikost vypláceného předdůchodu. Na zařazení předdůchodu mezi příjmy je možné mít ale různé úhly pohledu.

Při dosažení důchodového věku začnou tito senioři pobírat starobní důchod, který bude měsíčně pouze o sto korun nižší, než pokud by zůstali v původním zaměstnání za 100 % mzdy. Tento rozdíl ve výši důchodů způsobují nižší příjmy seniora po přijetí méně placeného zaměstnání, které vstupují do výpočtu starobního důchodu.¹⁸

Celkové budoucí příjmy seniorů, kteří se rozhodnou přijmout zaměstnání za 70 % předchozí hrubé mzdy, budou jen nepatrně nižší než u těch seniorů, kteří budou zaměstnání se 70% mzdou kombinovat s předdůchodem. Rozdíl mezi celkovými budoucími příjmy z těchto variant se bude nepatrně zvyšovat s délkou dožití v důchodu.

¹⁸ Na rozdíl od předchozí možnosti senior nepobírá předdůchod, díky kterému by nižší příjmy do výpočtu starobního důchodu nevstupovali.

**Tabulka 3: Finanční výhodnost volby č. 2
Zaměstnání za 70 % předchozí hrubé mzdy**

Doba dožití po odchodu z původního zaměstnání	Čistý měsíční příjem před důchodovým věkem [Kč]	Čistý měsíční příjem při dosažení důchodového věku [Kč]	Celkové budoucí čisté příjmy [zaokrouhлено na tis. Kč]	Ztráta celkových čistých budoucích příjmů kvůli odchodu z původního zaměstnání [zaokrouhлено na tis. Kč]
10 let	16 539,00	16 627,00	1 952 000,00	154 000,00
20 let	16 539,00	16 627,00	4 127 000,00	167 000,00
30 let	16 539,00	16 627,00	6 574 000,00	181 000,00

Zdroj: vlastní výpočty

Rozhodnutí 3: Registrovat se jako nezaměstnaný

Registrovat se jako nezaměstnaný je z pohledu celkových budoucích příjmů třetí nejvýhodnější strategií v případě, že senior bude v důchodu žít alespoň 11 let. Za této podmínky je to zároveň finančně nejvýnosnější možnost, při které senior nemusí být zaměstnaný, protože je výhodnější než odchod do předčasného důchodu nebo předdůchodu. Senior však musí plnit veškeré podmínky, které souvisí s registrací na úřadu práce.

Důvodem výnosnosti této volby u seniorů žijících déle je fakt, že období nezaměstnanosti během uvažované kariéry seniora snižuje výši starobního důchodu výrazně méně než odchod do předdůchodu nebo předčasného důchodu.

Měsíční čisté příjmy seniora v důchodovém věku jsou díky mírné penalizaci krátkodobé nezaměstnanosti pouze o necelých 300 korun měsíčně nižší, než kdyby pokračoval v původním zaměstnání až do důchodového věku.

Výraznou nevýhodou této volby je ale výše čistých měsíčních příjmů před důchodovým věkem. Ty v průměru dosáhnou necelých pět tisíc korun měsíčně. Z toho důvodu je tato možnost vhodná pro ty seniory, kteří v období před důchodovým věkem mohou svůj příjem doplňovat z úspor. Nízké průměrné příjmy před důchodovým věkem způsobuje to, že senior bude po 13 měsících z dvouletého období před důchodem zcela bez příjmů

a zbytek bude pobírat pouze 45 % předchozí čisté mzdy. Nepatrně vyšší čisté měsíční příjmy před důchodovým věkem by tato možnost nabízela těm seniorům, kteří z původního zaměstnání neodejdou dobrovolně, ale dostanou výpověď.

**Tabulka 4: Finanční výhodnost volby č. 3
Registrovat se jako nezaměstnaný**

Doba dožití po odchodu z původního zaměstnání	Čistý měsíční příjem před důchodovým věkem [Kč]	Čistý měsíční příjem při dosažení důchodového věku [Kč]	Celkové budoucí čisté příjmy [zaokrouhлено na tis. Kč]	Ztráta celkových čistých budoucích příjmů kvůli odchodu z původního zaměstnání [zaokrouhлено na tis. Kč]
10 let	4 690,00	16 437,00	1 658 000,00	448 000,00
20 let	4 690,00	16 437,00	3 809 000,00	485 000,00
30 let	4 690,00	16 437,00	6 229 000,00	526 000,00

Zdroj: vlastní výpočty

Rozhodnutí 4: Předdůchod

Samotný předdůchod je relativně novou možností řešení odchodu ze zaměstnání před důchodovým věkem. Tato možnost je z pohledu celkových budoucích příjmů druhá, respektive třetí nejvýhodnější mezi možnostmi, při kterých senior nemusí pracovat. V případě, že senior bude žít v důchodu déle než 17 let, pak je výhodnější být nezaměstnaný nebo pracovat. V případě, že senior bude žít v důchodu kratší dobu, pak je z pohledu celkových budoucích příjmů výhodnější i předčasný důchod. Tato možnost tak může být lákavá pro seniory, kteří již nechtějí pracovat ani plnit podmínky úřadu práce pro nezaměstnané.

Při dosažení důchodového věku jsou u této možnosti čisté příjmy přibližně o 600 korun nižší než u té nejvýhodnější. Důvodem je to, že doba předdůchodu se při výpočtu starobního důchodu nepočítá do doby pojištění. Ta přitom výrazně ovlivňuje výši důchodu.

Veškeré příjmy před důchodovým věkem u této možnosti tvoří předdůchod. Tedy úspory, které lze díky předdůchodu vyplatit bez jakéhokoli krácení dříve. Měsíční výše vyplácených úspor je na rozhodnutí klienta a výši jeho úspor ve třetím pilíři, nicméně v modelu předpokládáme jejich zákonem danou minimální výši. Ta odpovídá necelým devíti tisícům korunám měsíčně a pravděpodobně nejlépe odpovídá současným možnostem českých seniorů.

**Tabulka 5: Finanční výhodnost volby č. 4
Předdůchod**

Doba dožití po odchodu z původního zaměstnání	Čistý měsíční příjem před důchodovým věkem [Kč]	Čistý měsíční příjem při dosažení důchodového věku [Kč]	Celkové budoucí čisté příjmy [zaokrouhлено na tis. Kč]	Ztráta celkových čistých budoucích příjmů kvůli odchodu z původního zaměstnání [zaokrouhлено na tis. Kč]
10 let	8 994,00	16 146,00	1 522 000,00	584 000,00
20 let	8 994,00	16 146,00	3 635 000,00	659 000,00
30 let	8 994,00	16 146,00	6 014 000,00	741 000,00

Zdroj: vlastní výpočty

Rozhodnutí 5: Odchod do předčasného důchodu

Odchod do předčasného důchodu může být vhodnou volbou pro ty seniory, kteří již nechtějí po odchodu ze zaměstnání dále pracovat a potřebují i v předdůchodovém věku relativně vysoké a stabilní příjmy.

Předčasný důchod totiž nabízí nejvyšší čisté měsíční příjmy v předdůchodovém věku pro ty seniory, kteří již nechtějí dále pracovat. V tomto období senior dostává předčasný starobní důchod. Po dosažení důchodového věku jsou však čisté měsíční příjmy spojené s touto možností s odstupem nejnižší. To proto, že výměnou za předčasné vyplácení stát starobní důchod výrazně a trvale krátí. V případě námi popisovaného seniora se důchod sníží o 2 434 korun na 14 295 korun měsíčně.

Relativně vysoké měsíční příjmy před důchodovým věkem, a naopak nízké měsíční příjmy po důchodovém věku určují i finanční výhodnost předčasného důchodu z pohledu celkových budoucích příjmů. Senioři, kteří budou v důchodu žít pouze deset let, ztratí kvůli odchodu do důchodu 440 tisíc korun. Předčasný důchod je tak pro ně výhodnější než předdůchod nebo nezaměstnanost. Pokud však senior bude žít v důchodu 20 nebo 30 let, kvůli předčasnému odchodu do důchodu ztratí 751, respektive 1 094 tisíc korun. Z pohledu celkových budoucích příjmů je pak pro něj výhodnější předdůchod i nezaměstnanost. V případě, že senior bude v důchodu žít 30 let a déle, je pro něj výhodnější dokonce i „život z úspor“.

**Tabulka 6: Finanční výhodnost volby č. 5
Odchod do předčasného důchodu**

Doba dožití po odchodu z původního zaměstnání	Čistý měsíční příjem před důchodovým věkem [Kč]	Čistý měsíční příjem při dosažení důchodového věku [Kč]	Celkové budoucí čisté příjmy [zaokrouhлено na tis. Kč]	Ztráta celkových čistých budoucích příjmů kvůli odchodu z původního zaměstnání [zaokrouhлено na tis. Kč]
10 let	13 634,00	14 295,00	1 666 000,00	440 000,00
20 let	13 634,00	14 295,00	3 543 000,00	751 000,00
30 let	13 634,00	14 295,00	5 662 000,00	1 094 000,00

Zdroj: vlastní výpočty

Rozhodnutí 6: Život z úspor

Možnost žít z úspor je většinou považována z finančního pohledu za tu nejméně výhodnou. Nicméně u seniorů, kteří budou žít v důchodu 30 let a déle, je z pohledu celkových budoucích příjmů výhodnější než předčasný důchod. Důvodem je fakt, že senior, který se rozhodne pro předčasný důchod, bude mít na rozdíl od toho žijícího z úspor trvale výrazně krácený starobní důchod. Až na tuto výjimku je však „život z úspor“ z pohledu celkových budoucích příjmů nevýhodný.

Senior, který by se rozhodl do důchodu žít z úspor, by měl před dosažením důchodového věku záporné čisté měsíční příjmy. Nedostával by žádný výdělek nebo dávky a musel by odvádět pojistné na zdravotní pojištění. Po dosažení důchodového věku by měl vyšší čisté měsíční příjmy než ten, kdo se rozhodl pro předčasný důchod, ale nižší než ti, kteří se rozhodli pro ostatní možnosti.

**Tabulka 7: Finanční výhodnost volby č. 6
Život z úspor**


Doba dožití po odchodu z původního zaměstnání	Čistý měsíční příjem před důchodovým věkem [Kč]	Čistý měsíční příjem při dosažení důchodového věku [Kč]	Celkové budoucí čisté příjmy [zaokrouhлено na tis. Kč]	Ztráta celkových čistých budoucích příjmů kvůli odchodu z původního zaměstnání [zaokrouhлено na tis. Kč]
10 let	-1 647,00	15 821,00	1 453 000,00	653 000,00
20 let	-1 647,00	15 821,00	3 525 000,00	769 000,00
30 let	-1 647,00	15 821,00	5 858 000,00	897 000,00

Zdroj: vlastní výpočty

Závěr

Tato studie ukazuje finanční dopady různých řešení situace po odchodu ze zaměstnání dva roky před důchodem. Studie tak pomáhá seniorům při řešení situace, kdy několik let před důchodem nemohou nebo nechtějí zůstat v původním zaměstnání. Cílem studie ale není určit finanční výhodnost všech možných možností pro každého konkrétního seniora, ale na příkladu typických příkladů seniorům poskytnout lepší představu o možnostech volby a jejich finanční výhodnosti. Tento druh velmi důležitých informací totiž českým seniorům zatím chyběl.

Studie ukazuje, že rozhodnutí o způsobu řešení situace po odchodu ze zaměstnání je jedno z velmi důležitých ekonomických rozhodnutí v životě seniora. Různá řešení situace totiž implikují velmi rozdílné finanční dopady. Například rozdíl v celkových budoucích čistých reálných příjmech mezi volbou předčasného důchodu a práce za 70 % předchozí mzdy činí téměř devět set tisíc korun. Seniori by proto měli rozhodnutí o řešení situace po odchodu ze zaměstnání věnovat odpovídající pozornost.

Studie nejen ukazuje důležitost tohoto rozhodnutí, ale také seniorům dodává důležité informace pro to, aby jejich rozhodnutí co nejlépe odpovídalo jejich konkrétním potřebám. Na příkladech tří typizovaných seniorů ukazuje, za jakých podmínek mohou být jednotlivé možnosti výhodné. To pro typizované seniory s hrubou mzdou 30 tisíc korun měsíčně shrnujeme v následující **Tabulce 8** .

Tabulka 8: Podmínky finanční výhodnosti jednotlivých možností

Možnost	Podmínky finanční výhodnosti dané možností
Zažádat o předdůchod a přijmout hůře placené zaměstnání	Z čistě finančního pohledu nejvýhodnější možnost: nejvyšší měsíční příjmy před důchodovým věkem i při jeho dosažení, nejvyšší celkové budoucí příjmy.
Přijmout hůře placené zaměstnání	Z pohledu všech tří ukazatelů finanční výhodnosti druhá nejvýhodnější možnost pro modelované seniory. Pro seniory, kteří nesplňují podmínky pro vyplácení předdůchodu, je toto nejvýhodnější ze zkoumaných možností.
Přihlásit se jako nezaměstnaný	Pro seniory s očekávanou délkou života alespoň 11 let finančně nejvýhodnější možnost, při které nemusejí dále pracovat. Musí však plnit veškeré podmínky, které souvisí s registrací na úřadu práce.
Zažádat o předdůchod	Pro všechny modelované možnosti až druhá nebo třetí nejvýhodnější možnost, při které nemusejí být zaměstnaní. Vhodná zejména pro ty seniory, kteří (a) nechtějí dále pracovat ani plnit podmínky úřadu práce a (b) budou naživu déle než 17 let.
Odejít do předčasného důchodu	Vhodná pro seniory, kteří již nechtějí po odchodu ze zaměstnání dále pracovat a (a) potřebují i v předdůchodovém věku relativně vysoké a stabilní příjmy, nebo (b) jejich délka budoucího života je menší než 11 let.
Žít z úspor	U seniorů, kteří budou žít v důchodu 30 let a déle, je z pohledu celkových budoucích příjmů výhodnější než předčasný důchod. Je však třeba zdůraznit, že před dosažením důchodového věku generuje záporné příjmy (senior nepobírá mzdu nebo dávky a musí odvádět pojistné na zdravotní pojištění).

Tabulka 8 ukazuje, že různé možnosti jsou vhodné pro různé druhy seniorů. Finančně nejvýhodnější je pro všechny typizované seniory přijmout práci za 70 % předchozí hrubé mzdy a pobírat předdůchod. A to jak z pohledu výše měsíčních příjmů, tak celkových budoucích příjmů. Nevýhodou této možnosti jsou se zaměstnáním spojené vyšší životní náklady a méně volného času. Těm se ve studii nevěnujeme. O finanční výhodnosti kombinace zaměstnání a předdůchodu přitom široká veřejnost zatím netuší.

Pro seniory, kteří do odchodu ze zaměstnání se už nechtějí do práce vracet, může být z pohledu celkových budoucích příjmů nejvhodnějším řešením registrace na úřadu práce nebo předčasný důchod. Předčasný důchod však je vhodným řešením takové situace v případě, že senior nebude po odchodu ze zaměstnání žít déle než 11 let. Čím je očekávaná délka života seniora delší, tím je předčasný důchod z pohledu celkových budoucích příjmů méně výhodný.

Senioři, kteří již nechtějí dále pracovat a potřebují stálý a „vysoký“ čistý příjem před důchodovým věkem, mohou volit předčasný důchod. Ten totiž poskytuje nejvyšší měsíční příjmy v období před dosažením důchodového věku, pokud si senior už nechce hledat nové zaměstnání. Naopak pouze nízké čisté měsíční příjmy v předdůchodovém období nabízejí možnosti registrace na úřadu práce nebo život z úspor. Tyto možnosti jsou tak vhodnější pro ty seniory, kteří mohou dočasný výpadek příjmů kompenzovat například z úspor.

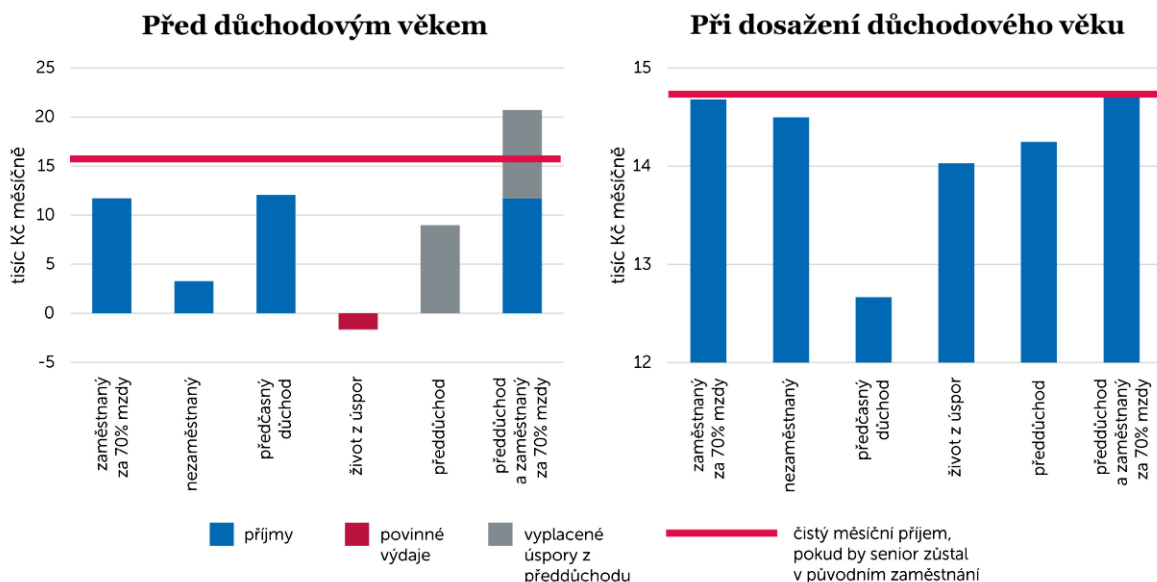
Senioři, kteří požadují nejvyšší čisté příjmy po dosažení důchodového věku, by se měli rozhodnout pro zaměstnání, byť za nižší mzdu, spolu s předdůchodem. U nich jsou čisté měsíční příjmy v důchodovém věku stejné, jako kdyby o původní zaměstnání nepřišli. V případě, že senioři požadují nejvyšší čisté příjmy po dosažení důchodového věku, ale nechtějí dále pracovat, by pak měli volit možnost registrace na úřadu práce. Musí však plnit veškeré podmínky pro pobírání podpory v nezaměstnanosti.

Tato studie také ukazuje, jak by stát mohl jednoduše a levně pomoci nejen seniorům, kteří ztratili zaměstnání několik let před dosažením důchodového věku. Jednoduchý informační systém, který by konkrétním seniorům nabídl alespoň základní možnosti řešení jejich životní situace a jejich finanční porovnání, obdobně jako tato studie činí pro typizované jednotlivce, by seniorům umožnil lépe se orientovat v důchodovém systému a vybrat vždy takové řešení, které jim nejvíce vyhovuje.

Taková pomoc by v konečném důsledku mohla být finančně výhodná nejen pro seniory, ale i pro stát jako celek. Zmíněný informační systém by například nově motivoval část seniorů, aby pokračovali v zaměstnání, byť hůře placeném. Pak by stát vybral více na pojistných a přímých i nepřímých daních, a naopak zdravotním pojišťovnám odvedl méně za neaktivní důchodce. Taková analýza je však za hranicemi této studie.

Příloha 1: Výstupy pro ostatní typizované jednotlivce

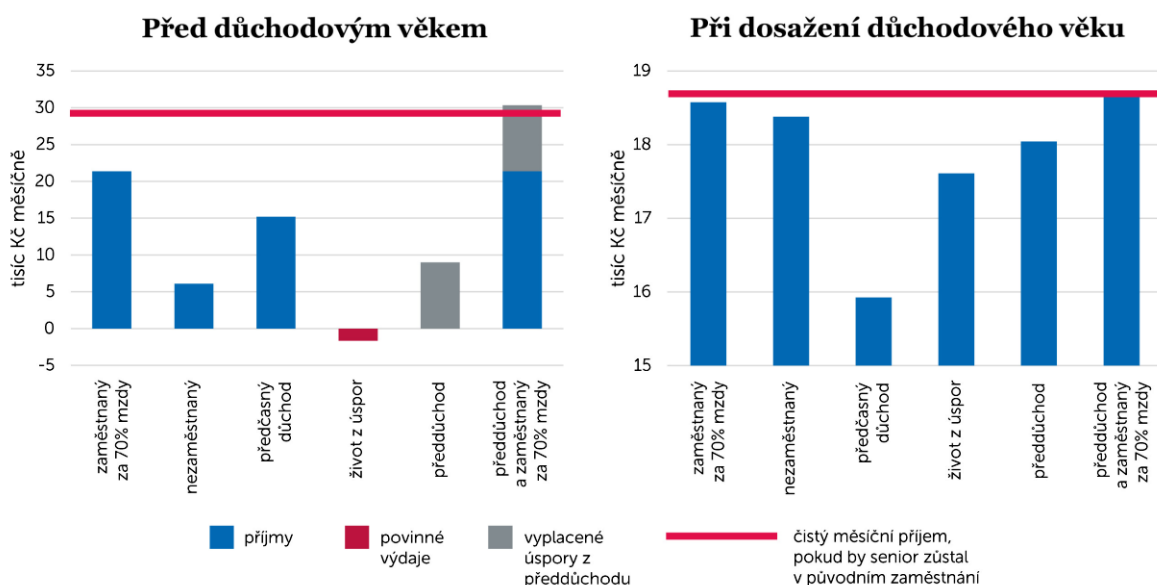
Graf A1: Průměrné měsíční čisté příjmy posledních 24 měsíců do dosažení důchodového věku a starobní důchod v roce dosažení důchodového věku u seniorů s poslední hrubou mzdou 20 tisíc korun měsíčně



Pozn.: Modré sloupce označují příjmy, červené povinné výdaje, zelené vyplacené úspory z předdůchodu. Červené horizontály označují čistý měsíční příjem seniora v případě, pokud by nepřišel o původní zaměstnání.

Zdroj: vlastní výpočty

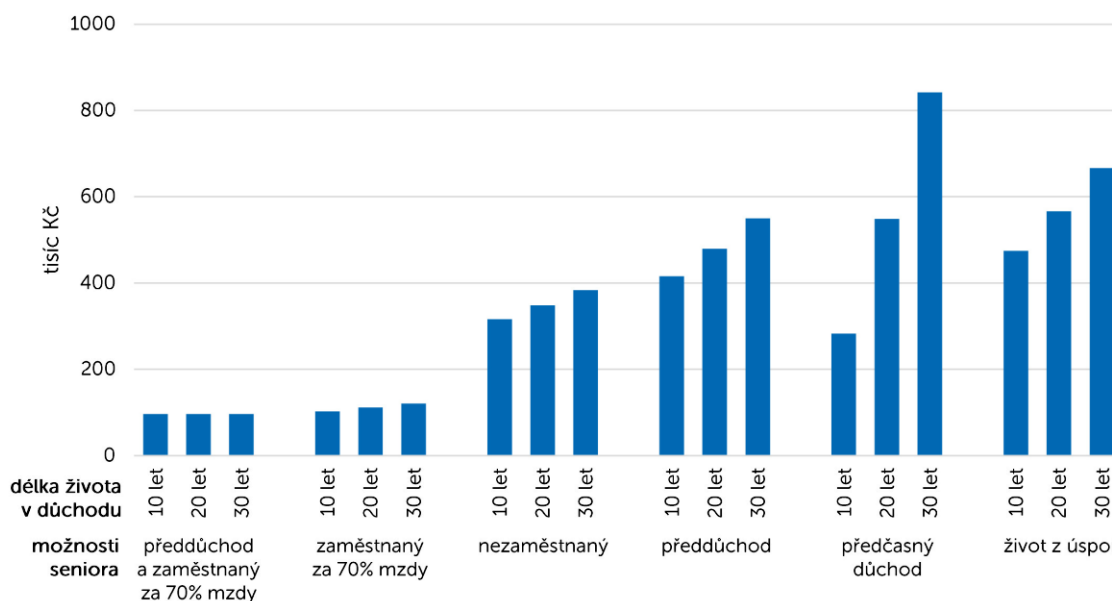
Graf A2: Průměrné měsíční čisté příjmy posledních 24 měsíců do dosažení důchodového věku a starobní důchod v roce dosažení důchodového věku u seniorů s poslední hrubou mzdou 40 tisíc korun měsíčně



Pozn.: Modré sloupce označují příjmy, červené povinné výdaje, zelené vyplacené úspory z předdůchodu. Červené horizontály označují čistý měsíční příjem seniora v případě, pokud by nepřišel o původní zaměstnání.

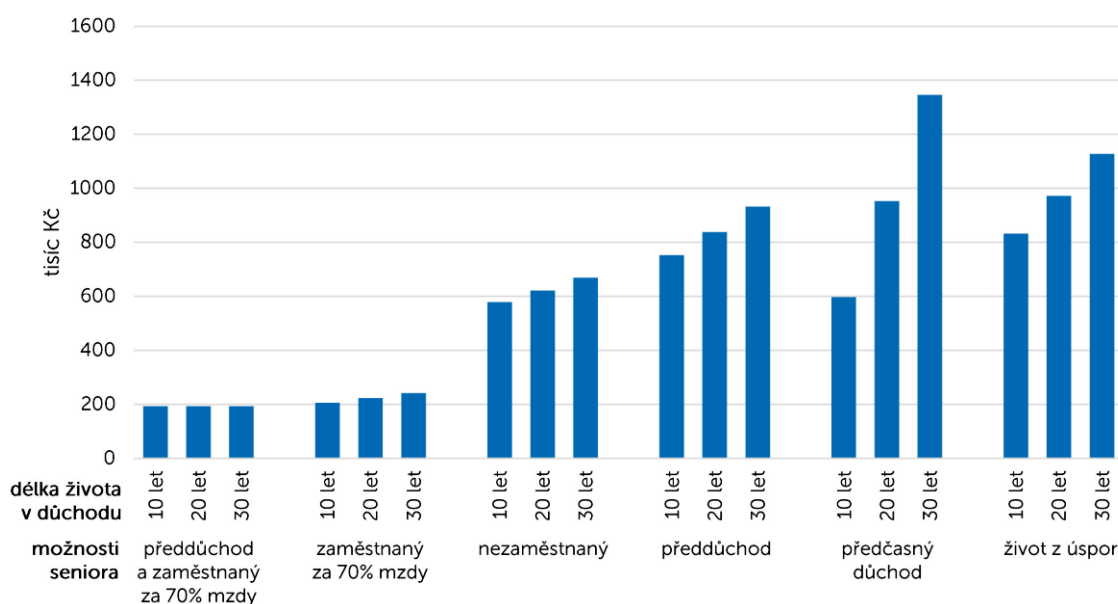
Zdroj: vlastní výpočty

Graf A3: Ztráta budoucích celkových čistých reálných příjmů oproti základní variantě (pokračování v původním zaměstnání) u seniorů s hrubou mzdou 20 tisíc korun měsíčně a dobou dožití 10, 20 a 30 let



Zdroj: vlastní výpočty

Graf A4: Ztráta budoucích celkových čistých reálných příjmů oproti základní variantě (pokračování v původním zaměstnání) u seniorů s hrubou mzdou 40 tisíc korun měsíčně a dobou dožití 10, 20 a 30 let



Zdroj: vlastní výpočty

Příloha 2: Metodologie

Způsob řešení situace po odchodu ze zaměstnání ovlivní výši budoucích příjmů seniorů a množství jejich volného času. Ve studii se věnujeme pouze vlivu jednotlivých možností na výši budoucích příjmů seniorů.

Dopady jednotlivých možností na budoucí příjmy seniorů kvantifikujeme pomocí dvou ukazatelů: **(a)** velikost dopadu na měsíční čisté příjmy v jednotlivých letech a **(b)** velikost dopadu na součet všech budoucích čistých příjmů.

Velikost dopadů na měsíční čisté příjmy v jednotlivých letech vyjadřujeme pomocí průměrné výše čistých nominálních měsíčních příjmů před dosažením důchodového věku a při dosažení důchodového věku. Tyto hodnoty tak ilustrují výši měsíčních příjmů ve dvou budoucích obdobích života seniora: v období před důchodovým věkem a po něm. Před důchodovým věkem čistý měsíční příjem seniora s výjimkou možnosti předčasného důchodu tvoří výdělek, dávky nebo vyplácené úspory. Po dosažení důchodového věku čistý měsíční příjem tvoří důchod.

Velikost dopadu na součet všech budoucích čistých příjmů kvantifikujeme jako součet všech budoucích čistých příjmů upravených o vliv očekávané inflace. Porovnáváme tedy v hodnotách roku 2018 výši všech budoucích čistých příjmů. Velikost dopadů však nebere v úvahu časovou preferenci seniorů.

Dopady jednotlivých možností seniorů na jejich budoucí příjmy jsou vysoce individuální. Závisí na životní a pracovní historii seniora, jeho budoucnosti i očekávaném vývoji ekonomiky. Z toho důvodu ve studii kvantifikujeme možnosti seniorů pro tři typizované skupiny seniorů. Ty se liší pouze výši hrubých příjmů v roce 2018, které předpokládáme rovné 20, 30 a 40 tisícům korun měsíčně. Ostatní vlastnosti seniorů ve všech skupinách jsou shodné. Zejména předpokládáme, že seniorovi k 1. 1. 2019 zbývají do dosažení důchodového věku dva roky. V ten okamžik se rozhodne po dohodě se zaměstnavatelem okamžitě odejít ze zaměstnání. O vývoji ekonomiky předpokládáme, že průměrná mzda v ekonomice po celý život seniora roste čtyřprocentním tempem, inflace je po celé období dvouprocentní. Ostatní předpoklady jsou spojeny s jednotlivými možnostmi seniora.

Z pohledu schopnosti seniora si najít nové zaměstnání předpokládáme, že senior může okamžitě nastoupit do nového zaměstnání, kde může být zaměstnaný až do dovršení důchodového věku. Jeho měsíční hrubá mzda však v takovém zaměstnání bude po celé

období pouze 70 % měsíční hrubé mzdy z roku 2018. Jeho mzda se nebude nijak zvyšovat s průměrným růstem nominální mzdy v ekonomice.

Pro možnost seniora přihlásit se na úřadu práce a pobírat podporu v nezaměstnanosti v modelu předpokládáme, že senior má nárok na 11 měsíců podpory v nezaměstnanosti, jejíž výplata začne ihned po odchodu z práce. Nepředpokládáme tedy, že by výplatě podpory bránila výplata odstupného, podpory v nezaměstnanosti v minulosti nebo jiné překážky. Z pohledu výše podpory v nezaměstnanosti předpokládáme, že senior odešel z předchozího zaměstnání na vlastní žádost nebo dohodou a během nezaměstnanosti nepodstupuje rekvalifikaci. Výše jeho podpory v modelu po celou dobu vyplácení tedy odpovídá 45 % předchozí čisté mzdy.


V modelu taktéž předpokládáme, že senior může odejít do předdůchodu. Předdůchod jako forma předčasné výplaty úspor z III. pilíře bez dodatečného krácení má přitom pro naše účely dvě základní relevantní podmínky: senior se musí účastnit III. pilíře po dobu alespoň 5 let a měsíční výše vypláceného předdůchodu musí odpovídat alespoň 30 % průměrné mzdy v ekonomice. Druhá podmínka se v našem modelu zrcadlí v předpokladu o výši úspor seniora ve III. pilíři. Ty předpokládáme rovných 250 tisíc korun.

V neposlední řadě v modelu používáme několik předpokladů nezbytných pro výpočet starobního důchodu pro jednotlivé možnosti seniorů, zejména: **(i)** Ke dni odchodu ze zaměstnání senior získal dobu pojištění 45 let, **(ii)** senior doposud nebyl nezaměstnaný déle jak jeden rok, **(iii)** průměrná mzda seniora po roce 1985 přepočtená na hodnoty roku 2018 odpovídá jeho hrubé mzdě v roce 2018 a **(iv)** senior nikdy nevykonával samostatnou výdělečnou činnost.

Příloha 3: Možnosti seniora

Tato studie kvantifikuje finanční dopady šesti základních možností řešení dobrovolného odchodu ze zaměstnání na budoucí příjmy seniorů. Studie tak ukazuje finanční dopady jednotlivých možností, které si většina seniorů není schopna spočítat a stát jim takové informace ve srozumitelné podobě neposkytuje.

Dobrovolný odchod přitom nutně neznamená, že senior odejde ze zaměstnání zcela na základě své dobrovolné vůle. Senior může „dobrovolně“ ukončit zaměstnání také kvůli svému zdravotnímu stavu, rodinným okolnostem, nebo kvůli požadavkům zaměstnavatele. Odchod dohodou je v těchto případech z právního pohledu sice dobrovolný, z ekonomického je ale alternativou k výpovědi. Senior totiž kvůli zhoršení zdravotního stavu, nutnosti péče o člena domácnosti nebo změnám na straně zaměstnavatele v současném zaměstnání dále pokračovat nemůže a rozhodne se „dobrovolně“ odejít.

Seznam modelovaných možností samozřejmě neukazuje úplný vějíř možností, které má každý jednotlivý senior. Někteří mají pole možností širší, jiní naopak užší. Navíc mohou výše zmíněné základní možnosti různě kombinovat. Hlavní informace k modelovaným možnostem uvádí **Tabulka 8** . Seznam níže tyto informace pouze doplňuje.

Možnost 2: Přihlásit se jako nezaměstnaný

V modelu předpokládáme, že senior až do dosažení důchodového věku zůstane nezaměstnaný a úřadu práce se během této doby nepodaří pro seniora najít vhodné zaměstnání. Pokud by se to úřadu práce podařilo, senior by musel do nového zaměstnání nastoupit, nebo by čelil postihu ze strany úřadu práce. Vzhledem k průměrné délce nezaměstnanosti u seniorů je však modelový předpoklad realistický.

Dále předpokládáme, že senioři v období mezi pobíráním podpory v nezaměstnanosti a řádného starobního důchodu nemají nárok na sociální dávky. Tento předpoklad je nanejvýš realistický u seniorů, kteří žijí ve společné domácnosti se zaměstnaným partnerem nebo dospělými dětmi.

Možnost 4: Žít z úspor

Tato možnost představuje situaci, kdy senior dělá pouze to, „co musí“. Senior tedy žije například z příjmů ostatních členů domácnosti nebo ze svých likvidních úspor a odvádí pojistné na zdravotní pojištění. Senior však dobrovolně neplatí sociální pojištění, neregistruje se na úřadu práce, nežádá o předčasný důchod nebo předdůchod. Takové povinnosti mu totiž žádný zákon neukládá.

Předchozí publikace

- Červenec 2018: Filip Pertold, Lucie Zapletalová. „[Komu školka \(ne\)pomůže? Zkušenosti ze série reforem předškolní péče v Německu](#)“
- Červen 2018: Daniel Münich, Vladimír Smolka. „[Vyšší platy učitelů: sliby, sliby, sliby](#)“
- Červen 2018: Vít Macháček, Martin Srholec. „[Kde se nejvíce publikuje v predátorských a místních časopisech? Bibliometrická analýza trochu jinak](#)“
- Květen 2018: Alena Bičáková, Klára Kalíšková. „[The low-skilled in the Czech Republic](#)“
- Duben 2018: Jan Hanousek, Štěpán Jurajda. „[Názvy firem a jejich vliv na firemní výkonnost](#)“
- Leden 2018: Daniel Münich, Tomáš Protivínský. „[Co skrývají známky na vysvědčení?](#)“
- Prosinec 2017: Jiří Šatava. „[Růst disponibilních příjmů osob v letech 2005 až 2015: Kdo si polepšil?](#)“
- Prosinec 2017: Vít Macháček, Martin Srholec. „[Místní časopisy ve Scopusu](#)“ ,
- Říjen 2017: Klára Kalíšková. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Rodinná politika v programech politických stran: přehled a rozbor](#)“
- Září 2017: Filip Pertold, Jiří Šatava. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Důchody a důchodci ve volebních programech](#)“
- Září 2017: Daniel Münich. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Platy učitelů ve volebních programech: přehled a rozbor](#)“
- Srpen 2017: Ján Palguta. „[Kdo je váš starosta: volební soutěž a charakteristiky zastupitelů v ČR](#)“
- Červenec 2017: Alena Bičáková, Štěpán Jurajda, Lucie Zapletalová. „[Vrána k vráně sedá aneb důležitost oboru studia při výběru partnera](#)“
- Červen 2017: Daniel Münich. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Nízké platy učitelů: hodně drahé šetření](#)“, *Interaktivní aplikace studie <https://idea.cerge-ei.cz/platy-ucitelu>*
- Červen 2017: Jiří Šatava. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Příjmy seniorů – práce, nástupní důchody a jejich valorizace](#)“
- Červen 2017: Oleg Sidorkin, Martin Srholec. „[Do direct subsidies stimulate new R&D output in firms? A comparison of IMPULS, TIP and ALFA programmes](#)“
- Květen 2017: Klára Kalíšková. „[IDEA PRO VOLBY 2017. Podpora rodin s dětmi: daně, dávky a veřejné služby](#)“
- Květen 2017: Vít Macháček, Martin Srholec. „[Pod pokličkou Beallových seznamů](#)“
- Březen 2017: Libor Dušek. „[Přísnější tresty za vraždy? Vyhodnocení dopadů legislativního návrhu](#)“
- Březen 2017: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[Ženy a muži v českém výzkumu: publikační výkon, produktivita, spoluautorství a trendy](#)“
- Únor 2017: Matthias Doepke, Fabian Kindermann, překlad Ondřej Lukáš, Filip Pertold „[Proč ženy v Evropě nechtějí mít více dětí?](#)“
- Prosinec 2016: Lukáš Rečka, Milan Ščasný. „[80% snížení emisí skleníkových plynů: analýza vývoje energetiky České republiky do roku 2050](#)“
- Prosinec 2016: Iva Zvěřinová, Milan Ščasný, Mikolaj Czajkowski a Eva Kyselá. „[Výzkum preferencí obyvatel pro klimatické politiky: Podporují Češi, Poláci a Britové jejich zavedení?](#)“
- Prosinec 2016: Daniel Münich a Samuel Škoda. „[Světové srovnání českých a slovenských časopisů podle indikátorů Impact Factor \(IF\) a Article Influence Score \(AIS\)](#)“
- Prosinec 2016: Jiří Šatava. „[Daňový systém snižuje motivaci matek s menšími dětmi k práci: Doporučení a jeho vyhodnocení](#)“
- Prosinec 2016: Ján Palguta, Martin Srholec. „[Stimulují přímé dotace soukromé výdaje firem na VaV? Metoda regresní diskontinuity](#)“, příloha „[Metodika hodnocení hospodárnosti účelové podpory pro aplikovaný výzkum a vývoj ve firmách](#)“
- Listopad 2016: Vít Macháček a Martin Srholec. „[Transfer znalostí do praxe podnikajícími akademiky v České republice](#)“
- Listopad 2016: Vít Macháček, Martin Srholec. „[Predátorské časopisy ve Scopusu](#)“
- Listopad 2016: Vít Macháček, Tereza Hrtúsová. „[Brexit vylepší vyjednávací pozici velkých států v Radě EU. Nejvíce posílí Polsko](#)“
- Říjen 2016: Ján Palguta. „[Konkurence politických uskupení v obecních zastupitelstvech a veřejné zakázky](#)“

Září 2016: Daniel Münich, Vladimír Smolka. „[Platy českých učitelů zůstávají velmi nízké](#)“

Srpen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[Medzinárodné porovnanie kvality publikačného výkonu vedných odborov na Slovensku](#)“, „[Odborové prehľady](#)“

Červenec 2016: Jiří Šatava. „[Vliv mateřství na výši starobního důchodu](#)“

Červenec 2016: Ján Palguta. „[Dárci politických stran na trhu veřejných zakázek](#)“

Červen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[Národní srovnání vědeckého publikačního výkonu Akademie věd České republiky: kvantita vs. kvalita a spoluautorství](#)“

Červen 2016: Petr Janský, Filip Pertold, Jiří Šatava. „[Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat](#)“

Květen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v letech 2009-2013](#)“

Květen 2016: Petr Janský, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „[Dopad daní a dávek na příjmovou nerovnost a relativní chudobu v České republice](#)“

Duben 2016: Miroslava Federičová, Filip Pertold, Michael L. Smith. „[Sebedůvěra třídy a soutěž spolužáků o osmiletá gymnázia](#)“

Březen 2016: Jiří Šatava. „[Podpora rodin s dětmi prostřednictvím daňové dávkového systému](#)“

Březen 2016: Ján Palguta, Filip Pertold. „[K čemu vede \(ne\)transparentnost veřejných zakázek?](#)“

Březen 2016: Klára Kalíšková, Daniel Münich, Filip Pertold. „[Veřejná podpora míst ve školkách se vyplatí: Analýza výnosů a nákladů](#)“

Únor 2016: Filip Pertold. „[Přechod na střední školu, pití alkoholu a vliv vrstevníků na kouření mládeže](#)“

Leden 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[An International Comparison of the Quality of Academic Publication Output in the Czech Republic](#)“, attachment „[Discipline sheets](#)“

Prosinec 2015: Libor Dušek, Jiří Šatava. „[Zdanění vysokopříjmových osob](#)“

Prosinec 2015: Libor Dušek. „[Hrozí opět přeplnění věznic? Predikce počtu vězňů v České republice](#)“

Prosinec 2015: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel Münich, Samuel Škoda. „[Mezinárodní srovnání kvality publikačního výkonu vědních oborů v České republice](#)“, příloha „[Oborové listy](#)“

Listopad 2015: Mariola Pytlíková. „[Rozdíly ve výši výdělků ve vztahu k mateřství a dítěti v rodině](#)“

Listopad 2015: Klára Kalíšková. „[Skills Mismatches in the Czech Republic](#)“

Listopad 2015: Jiří Šatava. „[Pracovní aktivita po dosažení důchodového věku: Institucionální pobídky v České republice](#)“

Říjen 2015: Alena Bičáková, Klára Kalíšková. „[Od mateřství k nezaměstnanosti: Postavení žen s malými dětmi na trhu práce](#)“

Září 2015: Jiří Šatava. „[Working Beyond Pensionable Age: Institutional Incentives in the Czech Republic](#)“

Září 2015: Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich. „[Komparativní studie věku odchodu do důchodu v České republice](#)“ (česká verze studie „A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic“ z června 2015)

Září 2015: Štěpán Jurajda, Daniel Münich. „[Oborová publikační výkonnost výzkumných pracovišť v České republice v letech 2008-2012](#)“ (studie obsahuje interaktivní internetový nástroj, pomocí kterého je možné zvolit obor či pracoviště a zobrazit řazení pracovišť dle preferovaného ukazatele)

Září 2015: Daniel Münich, Mária Perignáthová, Lucie Zapletalová, Vladimír Smolka. „[Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní](#)“

Srpen 2015: Jan Švejnar. „[Miliardáři versus lidé / Billionaires versus People](#)“

Červen 2015: Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel Münich. „[A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic](#)“ (v angl. jazyce, srovnávací studie věku odchodu do důchodu v České republice)

Květen 2015: Josef Montag, Lucie Zapletalová. „[Bodový systém a jeho vliv na počet smrtelných nehod](#)“

Březen 2015: Vojtěch Bartoš. „[\(Ne\)diskriminace žen při žádosti o zaměstnání v důsledku mateřství: Experiment](#)“

Prosinec 2014: Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová. „[Společným zdaněním k nižší zaměstnanosti žen](#)“

Říjen 2014: Ágota Scharle. „[Co s ekonomickou neaktivitou v zemích Visegrádu?](#)“

Říjen 2014: Štěpán Jurajda, Daniel Münich, Lucie Zapletalová. „[Vliv informací z volebních lístků na výsledky obecních a krajských voleb](#)“

Srpen 2014: Matěj Bajgar, Petr Janský. „[Regionální rozdíly v kupní síle: Ceny, platy, mzdy a důchody](#)“

Červenec 2014: Štěpán Jurajda, Jiří Šatava. „[Budete mít nárok na důchod?](#)“

Červen 2014: Daniel Münich, Miroslava Federičová. „[Učení mučení, nebo škola hrou? Srovnání oblíbenosti školy a matematika pohledem mezinárodního šetření](#)“

Červen 2014: Petr Bouchal, Petr Janský. „[Státní úředníci: Kolik jich vlastně je, kde a za kolik pracují?](#)“

Květen 2014: Klára Kalíšková, Daniel Münich. „[Komu pomůže navrhované zvýšení slevy na dani na dítě?](#)“

Březen 2014: Vilém Semerák. „[Česká ekonomika pokračuje v růstu i v roce 2014](#)“

Březen 2014: Miroslava Federičová, Daniel Münich. „[Příprava na osmiletá gymnázia: velká žakovská steplechase](#)“

Březen 2014: Klára Kalíšková. „[Ženy v českém finančním sektoru 1994-2012: nové pracovní příležitosti pro mladé a vzdělané](#)“

Prosinec 2013: Daniel Münich, Tomáš Protivínský. „[Dopad vzdělanosti na hospodářský růst: ve světle nových výsledků PISA 2012](#)“

Prosinec 2013: Libor Dušek, Jiří Šatava. „[Zdanění vysokých příjmů, reforma za reformou...](#)“

Prosinec 2013: Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „[Kdo a kolik odvádí do společné kasy? Zdanění příjmů ze zaměstnání a podnikání v českém systému](#)“

Říjen 2013: Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „[Co by od roku 2015 přinesla již schválená reforma přímých daní?](#)“

Září 2013: Jiří Šatava. „[Dopad rozvodu na příjmy v důchodu](#)“

Červen 2013: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „[Důchodový systém: scénáře budoucího vývoje](#)“

Květen 2013: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „[Dopady reformy I. důchodového pilíře po roce 1996 na starobní důchody jednotlivců](#)“

Květen 2013: Petr Janský. „[Účastníci penzijního připojištění](#)“

Duben 2013: Martin Gregor. „[Může záporný hlas ve volebním systému se dvěma mandáty zvýšit kvalitu kandidátů?](#)“

Březen 2013: Pavel Hait, Petr Janský. „[Kdo je nejvíce zasažen růstem cen? Rozdíly v inflaci pro různé domácnosti](#)“

Prosinec 2012: Vilém Semerák. „[Zachrání Čína české exporty? Studie](#)“

Listopad 2012: Petr Janský. „[Odhady dopadů změn DPH na domácnosti: porovnání dvou možných scénářů od roku 2013](#)“

Říjen 2012: Pavla Nikolovová, Ján Palguta, Filip Pertold, Mário Vozár. „[Veřejné zakázky v ČR: Co říkají data o chování zadavatelů?](#)“

Říjen 2012: Ondřej Schneider. „[Jaký důchod nás čeká? Alternativy vývoje státního průběžného důchodového systému](#)“

Říjen 2012: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „[Český důchodový systém na rozcestí: Pro koho je výhodný přechod do druhého pilíře?](#)“

Září 2012: Vilém Semerák. „[Dopady makroekonomického vývoje ČR na krajské úrovni: možnosti pro aktivní hospodářskou politiku](#)“ (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR)

Září 2012: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[Možnosti pro aktivní hospodářskou politiku na krajské úrovni](#)“ (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR)

Září 2012: Petr Janský, Zuzana Řehořová. „[Česká pomoc rozvojovým zemím: nejen finanční rozvojová spolupráce](#)“

Září 2012: Petr Janský, Zuzana Řehořová. „[The Commitment to Development Index for the Czech Republic](#)“ (výzkumný článek)

Září 2012: Daniel Münich, Jan Straka. „[Být či nebýt učitelem: platy českých učitelů pohledem nákladů ušlých příležitostí a širší souvislosti](#)“

Srpen 2012: Štěpán Jurajda, Daniel Münich. „[Kde se v ČR dělá nejlepší výzkum](#)“

Srpen 2012: Libor Dušek. „[Kde hledat příčiny přeplněných věznic](#)“

Červen 2012: Daniel Münich, Petr Ondko, Jan Straka. „[Dopad vzdělanosti na dlouhodobý hospodářský růst a deficit důchodového systému](#)“

Květen 2012: Klára Kalíšková, Daniel Münich. „[Česky: Nevyužitý potenciál země](#)“

Duben 2012: Libor Dušek, Petr Janský. „[Očekávané dopady změn sazeb DPH na rozpočty krajů](#)“

Březen 2012: Petr Janský, Daniel Münich. „[Co když vláda nebude valorizovat starobní důchody? První odhady dopadů na relativní chudobu důchodců v ČR](#)“

Únor 2012: Ondřej Schneider. „[Rozpočtové instituce – evropské zkušenosti a aplikace na Českou republiku](#)“

Únor 2012: Petr Janský, Ondřej Schneider. „[\(Ne\)udržitelnost \(dluhu\) veřejných financí](#)“

Prosinec 2011: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[Evropská krize—Dopady měnové \(dez\)integrace na ČR](#)“

Prosinec 2011: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[Evropská krize—Špatná a ještě horší řešení](#)“

Prosinec 2011: Vilém Semerák. „[Evropská krize—Limity čínské podpory](#)“

Srpen 2011: Ondřej Schneider. „[Důchodové systémy v Evropě: Reformují všichni](#)“

Červenec 2011: Petr Janský, Klára Kalíšková. „[Jak sjednocení DPH kompenzovat rodinám s dětmi](#)“

Květen 2011: Ondřej Schneider. „[Penzijní dluh: Břímě mladých](#)“

Květen 2011: Libor Dušek, Ondřej Schneider. „[Poplatky penzijních fondů: Komentář](#)“

Duben 2011: Jan Hlaváč, Ondřej Schneider. „[Finanční výkonnost penzijních fondů ve střední Evropě: Proč jsou české fondy nejhorší?](#)“

Březen 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „[Jak by sjednocení DPH na 17,5 % dopadlo na domácnosti a veřejné rozpočty](#)“

Březen 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „[Přehled hlavních dopadů daňových změn na domácnosti a veřejné rozpočty](#)“

Únor 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „[Jak by daňové změny dopadly na domácnosti a veřejné rozpočty](#)“

Únor 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „[Dopady sjednocení sazeb DPH na 20 % na životní úroveň domácnosti](#)“

Prosinec 2010: Libor Dušek, Petr Janský. „[Odhad dopadů navrhovaných změn DPH na životní náklady domácností](#)“

Září 2010: Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[Jak na státní rozpočet: Ekonomický přístup](#)“

Květen 2010: Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[Jak inteligentně reformovat veřejné finance](#)“

Září 2009: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „[New member countries' labour markets during the crisis. EU BEPA Policy Brief](#)“

<http://idea.cerge-ei.cz/publikace>



EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

This paper uses data from SHARE wave 4 release 1.1.1, as of March 28th 2013 or SHARE wave 1 and 2 release 2.5.0, as of May 24th 2011 or SHARELIFE release 1, as of November 24th 2010. The SHARE data collection has been primarily funded by the European Commission through the 5th Framework Programme (project QLK6-CT-2001-00360 in the thematic programme Quality of Life), the 6th Framework Programme (projects SHARE-I3, RII-CT-2006-062193, COMPARE, CIT5-CT-2005-028857, and SHARELIFE, CIT4-CT-2006-028812) and the 7th Framework Programme (SHARE-PREP, N° 211909, SHARE-LEAP, N° 227822 and SHARE M4, N° 261982). Additional funding from the U.S. National Institute on Aging (U01 AG09740-13S2, P01 AG005842, P01 AG08291, P30 AG12815, R21 AG025169, Y1-AG-4553-01, IAG BSR06-11 and OGHA 04-064) and the German Ministry of Education and Research as well as from various national sources is gratefully acknowledged (see www.share-project.org for a full list of funding institutions).



Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education.

Průvodce seniora: Jak neprodělat při předčasném odchodu do důchodu

Studie 7 / 2018

© Jiří Šatava

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.

DĚKUJEME VŠEM SPONZORŮM / WE THANK ALL OUR SPONSORS

Deloitte.



Jan Žůrek



Antonín Fryč
generální ředitel
WAREX, s. r. o.

Petr Šrámek
advokát

IDEA se v rámci Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. podílí na aktivitách Strategie AV21
IDEA at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences participates in the Strategy AV21 activities



Průvodce seniora: Jak neprodělat při předčasném odchodu ze zaměstnání

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

Vydavatel/Publisher: Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., Politických vězňů 7, 111 21 Praha 1, Česká republika

O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je think-tank Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i. (NHÚ - angl. zkratka EI) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (angl. zkratka CERGE).

Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosti – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenost podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nejvhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na idea@cerge-ei.cz

About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is a think tank at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences and is led by its founder, Prof. Jan Švejnar. The Economics Institute (EI) of the Czech Academy of Sciences forms part of a joint workplace, CERGE-EI, together with the Center for Economic Research and Graduate Education of the Charles University (CERGE).

IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting idea@cerge-ei.cz



<http://idea.cerge-ei.cz>